

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 3, 4, 6 a 7

Zpráva o ověření programu v praxi
závěrečná

I.

Příjemce	Multikulturální centrum Praha, z. s.
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008273
Název projektu	Participace žáků na rozhodovacím procesu
Název vytvořeného programu	Žákovské review školy (pro ZŠ)
Pořadové číslo zprávy o realizaci	3.

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen¹
Základní škola Slovanka, Antonína Sovy 3056, 470 06 Česká Lípa	7. 1. 2019 17. 1. 2019 21. 1. 2019 4. 2. 2019 15. 2. 2019 22. 2. 2019 15. 3. 2019 25. 3. 2019 5. 4. 2019 11. 4. 2019 30. 4. 2019 14. 5. 2019 28. 5. 2019 7. 6. 2019 26. 6. 2019	Žáci 9. A (24 žáků) Žáci 9. B (21 žáků)

¹ Uvedte stručně charakteristiku a velikost skupiny (např. 25 žáků 7. ročníku ZŠ apod.) a název organizace.

1. Stručný popis procesu ověření programu

a) *Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?*

Ověření programu probíhalo ve třídě 9. A (24 žáků) i 9. B (21 žáků). Realizátory (dále lektory) byli učitelé ze ZŠ Slovanka Mgr. Tomáš Policer a Mgr. Václav Špetlík. Asistenci zajišťoval Mgr. Jan Dítko a Mgr. Zuzana Schreiberová z MKC Praha.

Program byl realizován v prostředí školní třídy v hodinových (45 minut) a dvouhodinových (90 minut) blocích.

b) *Jaký byl zájem cílové skupiny?*

Zájem žáků z 9. A byl nízký, proto se v této třídě realizovala jen první polovina programu (teoretická část). Druhá polovina programu probíhala s žáky 9. B, kteří projevovali zájem větší. Jedna z žákyň se dokonce sama stala hlavní facilitátorkou a organizátorkou společného projektu – facilitovala skupinu, organizovala hlasování a rozhodování, moderovala diskuse. I její spolužáci se do plánování společného projektu ochotně zapojili.

c) *Jaká byla reakce cílové skupiny?*

První skupina (9. A) o program nejevila zájem, žáci vyrušovali, aktivity je nebavily. Druhá skupina (9. B) se o program živě zajímala, jejich vlastní projekt žáky bavil, v závěrečné evaluaci program pochválili a z výsledku své práce měli radost.

Pro žáky se jednalo o nový neznámý způsob výuky. Přesto rychle pochopili smysl programu a do aktivit se zapojovali.

2. Výsledky ověření

a) *Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:*

- Při pilotáži se ukázalo, že znění některých zadání je třeba zredukovat a zkrátit dobu trvání některých aktivit. Např. původní počet otázek (28) pro 1. téma zbytečně prodlužuje aktivitu, takže ji nelze zvládnout v průběhu jedné vyučovací hodiny.
- Pro lektory byly náročné diskusní a reflexivní části, případně vedení brainstormingu. Často ale přišli se zajímavými rozvíjejícími otázkami – např. k tématu přímé demokracie: „Ať zvedne ruku ten, komu by se líbilo, kdyby se chtěl přestěhovat a někdo hlasoval o něm.“
- Žáci nerozuměli některým pojmům, což se ukazovalo v průběhu výuky (například slovo arogantní).
- V průběhu aktivit se ukázalo, kdo z žáků je vůdčí typ a kdo má mezi ostatními autoritu.
- Při pilotáži se ukázalo, že je vhodné využívat jako evokaci tématu videa dostupná na internetu. Žáci po jejich zhlédnutí ochotněji diskutovali k tématu. Díky videím si také lépe všimli různých atributů demokracie (vč. přímé a zastupitelské demokracie).
- Pracovní texty pro žáky byly příliš složité a pro žáky ZŠ nesrozumitelné.
- U tématu přímé demokracie velká část žáků vyjádřila podporu vybudování vesnice pro lůzu a i při diskusi svůj názor obhajovala („tady nejde o diskriminaci, ale o to, že tihle lidi kradou nebo přepadávají slušné lidi, proto je potřeba je separovat“).
- U tématu zastupitelské demokracie se žáci, kteří neměli mandát rozhodnout, nudili.
- Při hlasování prostřednictvím aplikací a internetu vypadávalo některých žákům připojení a řešili další technické potíže, které hlasování znemožňovaly.
- Při některých aktivitách se žáci rozřazovali do skupin „silných“ a „slabých“. Při brainstormingu se často ozývali ti stejní žáci a další se nezapojovali.
- Učitelé potřebují pracovat s metodikou i v průběhu výuky, protože je pro ně program poměrně náročný.

b) *Návrhy řešení zjištěných problémů:*

- Některá zadání byla redukována a počet otázek snížen tak, aby to bylo ve stanoveném čase v průměrné třídě zvládnutelné.
- V metodice se objevily konkrétní otázky vhodné pro reflexi a diskusi, zároveň je ponechán dostatečný prostor pro invenci a nápady dalších realizátorů programu.
- V metodice se u každého tématu objevila v úvodu slova, která je vhodné před začátkem výuky vysvětlit nebo ověřit, zda jim žáci rozumí.
- Pracovní texty byly zjednodušeny podle doporučení testujících lektorů.
- Pokud žáci budou vyslovovat extrémní, rasistické či nenávistné názory, lektor s nimi bude vhodně pracovat v diskusi. Metodika byla v tomto smyslu upravena.
- V tématu zastupitelské demokracie se objevila alternativní aktivita pro publikum, které není přizváno k rozhodování zastupitelů.
- Vedle návodu k využití aplikace pro hlasování (Mentimeter) se objevila i verze bez použití této aplikace.
- Metodika vyzývá lektory, aby pracovali s osobnostmi žáků – aby je případně rozřazovali do skupin a organizovali složení skupin tak, aby zabránili koncentraci „silných“ a „slabých“ žáků ve stejné skupině. Aktivity „Kdo o čem rozhoduje“ a „Kdo má o čem rozhodovat“ je lepší realizovat ve skupinách, než s celou třídou, metodika byla v tomto smyslu upravena.
- Metodika byla graficky upravena tak, aby se zpřehlednil obsah a učitelé ji mohli využívat i v průběhu výuky.

c) *Bude/byl vytvořený program upraven?*

Ano, program byl na základě doporučení lektorů a zkušeností z testování upraven, což se projevilo změnami v metodice.

d) *Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?*

Do programu byly například vepsány možné nesrozumitelné termíny, jejichž srozumitelnost u žáků by měl lektor na začátku výuky ověřit, a případně význam těchto slov žákům vysvětlit. U mnohých aktivit se objevily alternativní způsoby realizace a tipy, jak aktivity vylepšit.

V metodice se také objevily další metodické poznámky, jak žáky v průběhu aktivit vést a jak

diskutovat o rozebírané problematice či jak vést reflexe.

Na základě doporučení lektorů byly upraveny pracovní listy. Celá metodika prošla grafickou úpravou.

3. Hodnocení účastníků a realizátorů ověření²

a) Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

Program hodnotilo 18 žáků. Na škále od 1 do 5 (jako ve škole) ohodnotilo 9 žáků celkově program stupněm 1, 7 žáků stupněm 2 a 2 žáci stupněm 3.

b) Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

Žáci chválili, že se z „nemožného stalo možné“, čímž naráželi na to, že počáteční očekávání nebyla velká, nedoufali, že se jim podaří změnu prosadit. Zkušenost s tím, že je možné změnu prosadit, pak hodnotili kladně.

Žáci si také pochvalovali přínos programu. Někteří z nich uváděli, že znalosti a zkušenosti (např. s prezentováním) využijí při studiu na SŠ. Mnozí si všímali přínosu programu „pro běžný život“ nebo upozorňovali na to, že program využijí v budoucí práci.

Jeden žák poznamenal, že v průběhu programu zjistil, jak je důležitá spolupráce. Další uváděli, že se naučili organizovat a projevit svůj názor.

Někteří žáci také uváděli, že se dozvěděli, jak rozhodovat a hlasovat o různých otázkách, nebo si pochvalovali, že poznali názory svých spolužáků. Jeden žák shrnul to, co se žáci dozvěděli, slovy: „Zjistili jsme, že když budeme pracovat spolu a dostaneme prostor, tak můžeme dosáhnout toho, co chceme“.

c) Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Na škále od 1 do 5 3 žáci ohodnotili program stupněm 1, 13 žáků stupněm 2 a 2 žáci stupněm 3.

Co se týče struktury programu, 7 žáků jej ohodnotilo stupněm 1, 9 žáků stupněm 2 a 2 žáci stupněm 3.

d) Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Co se týče organizačního a materiálního zabezpečení programu, 9 žáků ho ohodnotilo stupněm 1, 7 žáků stupněm 2 a 2 žáci stupněm 3.

e) Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

Žáci byli s výkonem realizátorů (lektorů) spokojeni, nevyjadřovali žádné námítky.

f) Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?

Žáci upozorňovali na to, že nestihli naplánovat projekt tak, jak potřebovali, protože závěr programu se uskutečnil na konci školního roku, kdy se chystali na SŠ.

Slabším bodem byla také komunikace s ostatními spolužáky. Žáci nebyli spokojeni s tím, že se

² Vychází z evaluačních dotazníků žáků, učitelů, realizátorů programů – pracovníků neformálního vzdělávání či záznamů z rozhovorů s dětmi, které příjemce uchovává pro kontroly na místě.

s nimi museli dohadovat a často se nedostali ke slovu. Některým spolužákům se také nechtělo do společných aktivit a spolužákům to kazili.

g) Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?

Ano, zmíněné výtky se opakovaly.

h) Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu?

Pokud ne, proč?

Ano, připomínky žáků se projeví na změnách v metodice – lépe tam byla popsána organizace skupinové práce. Budoucím lektorům je doporučeno, aby program realizovali v průběhu školního roku, nikoliv na jeho konci.

i) Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

Realizátoři programu hodnotili program kladně. Oceňovali hlavně to, že si žáci mohli vyzkoušet teoretické znalosti v praxi. Důraz kladli na to, aby žáky aktivity i program bavil, protože to zvyšuje jeho efektivitu. Chválili, že žáci měli možnost poznat kladné i záporné stránky různých způsobů rozhodování.

j) Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

Ano, realizátoři navrhovali metodické úpravy – např. zkrácení některých částí programu či zadání, doplnění alternativních aktivit, úpravu textů v pracovních listech, lepší organizování pracovních skupin či doplnění potenciálně neznámých slov.

k) Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Ano, návrhy byly zapracovány do programu a změny konzultovány s pedagogy. Všechny návrhy, které se v praxi osvědčily, byly do metodiky zařazeny.

l) Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu

- Doplnění možných cizích slov na začátku každého tématu.
- Vepsání alternativních způsobů vedení aktivit.
- Rozepsání možných otázek k diskusi a reflexi.
- Doplnění metodických doporučení, jak pracovat se skupinami.
- Zkrácení a zjednodušení textů v pracovních listech.
- Zkrácení některých aktivit tak, aby je bylo možné stihnout v zadaném čase.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Mgr. Tereza Cajthamlová	20. 12. 2019, Praha	

